EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 6.9.2023
COM(2023) 512 final

2023/0311 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega luuakse Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2023) 305 final} - {SWD(2023) 289 final} - {SWD(2023) 290 final} -
{SWD(2023) 291 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikus, vabadus ja inimõiguste austamine ning on pühendunud diskrimineerimise, muu hulgas puude alusel diskrimineerimise vastu võitlemisele, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingus, Euroopa Liidu toimimise lepingus ja põhiõiguste hartas.

ELi kodanike õigus Euroopa Liidus vabalt liikuda ja elada on üks liidu hinnatumaid saavutusi ning liidu majanduse oluline mootor.

EL ja kõik selle liikmesriigid on ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalised. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni eesmärk on edendada ja kaitsta kõiki inimõigusi ja põhivabadusi ning tagada, et kõik puuetega inimesed saaksid neid täielikult ja võrdselt kasutada, samuti edendada puuetega inimeste loomupärase väärikuse austamist. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis sisaldub osalisriikide kohustus tunnustada puuetega inimeste õigust liikumisvabadusele teistega võrdsetel alustel. Ühtlasi palutakse osalisriikidel võtta tõhusaid meetmeid, et tagada puuetega inimestele võimalikult sõltumatu isiklik liikuvus, sealhulgas tuleks hõlbustada puuetega inimeste isiklikku liikuvust nende valitud viisil ja ajal ning taskukohase hinnaga.

Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017 Göteborgis,[1] on ette nähtud, et olenemata puudest, on igaühel õigus võrdsele kohtlemisele ja võrdsetele võimalustele seoses juurdepääsuga kaupadele ja teenustele (3. põhimõte). Lisaks tunnistatakse Euroopa sotsiaalõiguste sambas, et puuetega inimestel on õigus teenustele, mis võimaldavad neil ühiskonnaelus osaleda (17. põhimõte). Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas viidatakse olulistele tõketele, millega puuetega inimesed endiselt silmitsi seisavad ja mida käsitletakse täiendavalt puuetega inimeste õiguste strateegias aastateks 2021–2030.

Puuetega inimestele, kelle puudestaatust hindavad ja tunnustavad liikmesriigi pädevad asutused, võimaldatakse juurdepääsu mitmesugustele teenustele, tegevustele ja rajatistele sageli eritingimustel või eeliskohtlemise alusel, sealhulgas juhul, kui neid teenuseid, tegevusi või rajatisi ei pakuta selles liikmesriigis tasu eest, ning olenemata sellest, kas neid osutavad riigiasutused või eraettevõtjad riiklike või kohalike eeskirjade / juriidiliste kohustuste kohaselt, ning sageli pakutakse neid vabatahtlikult (eelkõige eraettevõtjate poolt).

Kõige levinum on pakkuda või ette näha ühistranspordi, parkimiskohtade, kultuuriürituste (nt muuseumid), vabaaja- ja spordikeskuste või -teenuste, lõbustusparkide ja turismiga seotud eritingimusi või eeliskohtlemist. Need võivad hõlmata tasuta juurdepääsu, vähendatud tariife, tasuliste teede/sildade/tunnelite vähendatud tasusid või kasutusmakse, eelisjuurdepääsu, isiklikku abi, tuge (nt punktkirja, audiogiidide kättesaadavus), abivahendite pakkumist, laiendatud või reserveeritud (parkimis-)kohti[2]. Reisijateveoteenuste puhul võivad isiklikud abistajad või muud puuetega inimesi saatvad või abistavad isikud reisida tasuta või istuda võimaluse korral puudega isiku või piiratud liikumisvõimega isiku kõrval[3]. Eeliskohtlemist ja eritingimusi pakutakse ka tasuta pakutavatele tegevustele või rajatistele juurdepääsul.

---

1 Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10).

2 Täiendavate näidetega tutvumiseks vt lisa 6.4 „Mapping of services providing preferential conditions in the EU“ (ELis soodustingimusi pakkuvate teenuste kaardistamine), mõjuhinnang, SWD(2023) 289.

3 Vt näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määruse (EL) 2021/782 (rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta) (ELT L 172, 17.5.2021, lk 1) artikli 23 lõike 1 punktid a ja b.

Teise liikmesriiki reisivatel isikutel, kellel on oma elukohaliikmesriigis tunnustatud puue, võib siiski tekkida raskusi külastatavas liikmesriigis pakutavatele või seal ette nähtud eritingimustele või eeliskohtlemisele juurdepääsul, sageli seetõttu, et nende elukohaliikmesriigi väljastatud puudega isiku kaarti või tõendit ei tunnustata.

Lisaks füüsilistele ja muudele takistustele juurdepääsul nii avalikele kui ka eraruumidele on suured reisikulud peamine tegur, mis pärsib paljude puuetega inimeste reisimist,[4] sest neil on erivajadused, mistõttu nende reisikulud on puueteta inimeste omadest suuremad[5]. Eurostati uuring turismis mitteosalevate isikute kohta kinnitab üldelanikkonna puhul, et rahalised põhjused on peamine argument reisimisest hoidumiseks, ja uuringust nähtub, et 2019. aastal ei käinud rahalistel põhjustel turismireisidel 44,83 % kogu elanikkonnast[6]. Puuetega inimeste vaesusrisk on suurem kui puueteta inimestel. ELi tasandil ohustas vaesus 2021. aastal ligikaudu 21,1 % 16-aastastest ja vanematest puuetega inimestest, puueteta inimeste puhul oli see osakaal 14,9 %. Kõigi 16-aastaste ja vanemate inimeste puhul oli see osakaal 16,4 %.

Õiguskindlusetuse ja võimalike lisakuludega toimetulek võib pärssida puuetega inimeste võimalusi kasutada oma vaba liikumise õigust täiel määral ja tulemuslikult.

Puuetega inimeste jaoks on isikliku auto kasutamine sageli parim või ainus võimalus iseseisvalt ringi liikuda. Võimalus parkida oma sihtkohale võimalikult lähedal ja puuetega inimestele reserveeritud või laiendatud parkimiskohtade kättesaadavus toetavad nende autonoomiat olulisel määral ja hõlbustavad vaba liikumise õiguse kasutamist. ELi parkimiskaart puuetega inimestele loodi nõukogu soovitusega, millega kehtestati 1998. aastal ja ühtne ELi standardvorm,[7] ning see on ELi puuetega inimesi käsitleva poliitika üks nähtavamaid ja olulisemaid saavutusi. See on kõikides liikmesriikides laialdaselt kasutusel. Sellest hoolimata on kaardiomanikel raskusi standardse ELi näidisele vastava puuetega inimeste parkimiskaardi kasutamisel, näiteks ollakse teistesse liikmesriikidesse reisimisel ebakindlad antud õiguste suhtes, kaarti tunnustatakse piiratud ulatuses ning trahve määratakse isegi ELi puuetega inimeste parkimiskaardi esitamisel või siis, kui see on nähtaval. Lisaks takistavad puuetega inimestele mõeldud ELi parkimiskaardi vormi ja ülesehituse ning rakendamise erinevused riikide vahel selle kasutamist, suurendavad (õiguslikku) ebakindlust ning põhjustavad võltsimisohtu või pettusi, samuti nõuete täitmise tagamise probleeme[8].

Seepärast kehtestatakse käesoleva algatusega raamistik, eeskirjad ja ühtsed tingimused, sealhulgas ühtne standardnäidis Euroopa puudega isiku kaardi jaoks, mis tõendab tunnustatud puuet, ning Euroopa puudega isiku parkimiskaardi jaoks, mis tõendab nende tunnustatud õigust puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele (edaspidi

---

4 Lõpparuande järeldused: Findings from Final Report based on Survey targeted at EU-level CSOs (ELi tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonidele suunatud uuring); Shaw ja Coles, „Disability, holiday making and the tourism industry in the UK: a preliminary survey“, 25(3) Tourism Management (2004) 397–403; Eugénia Lima Devile ja Andreia Antunes Moura (2021), Travel by People With Physical Disabilities: Constraints and Influences in the Decision-Making Process.

5 McKercher ja Darcy (2018), Re-conceptualizing barriers to travel by people with disabilities, Tourism Management Perspectives, 59–66.

6 Eurostati andmebaas, tour_dem_npsex. Kättesaadav aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tour_dem_npsex/default/table?lang=en. Viimane kättesaadav teave oli 2019. aasta kohta.

7 Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (98/376/EÜ) (EÜT L 167/25, 12.6.1998), mida on kohandatud nõukogu 3. märtsi 2008. aasta soovitusega 2008/205/EÜ seoses Bulgaaria Vabariigi, Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Sloveenia Vabariigi ja Slovakkia Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

8 Lisateabe saamiseks vt mõjuhinnangu lisa 6.3 „Implementation analysis of the EU Parking Card for persons with disabilities“ (Puuetega inimeste ELi parkimiskaardi rakendamise analüüs), SWD(2023) 289.

„parkimisõigused“). Algatuse eesmärk on toetada kõigis liikmesriikides Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanike võrdsetel tingimustel juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele seoses teenuste, tegevuste ja rajatistega, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, ning vastavalt ka seoses parkimistingimuste ja -rajatistega.

Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vastastikune tunnustamine peaks võimaldama ja tagama puuetega inimestele teise liikmesriiki reisides või seda külastades nende õiguse saada eritingimusi ja/või eeliskohtlemist, mida pakuvad eraettevõtjad või avaliku sektori asutused, et nendel inimestel oleks võimalik kasutada teenuseid ja rajatisi ning osaleda tegevustes, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, samuti selleks, et neil oleks juurdepääs puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele ilma kodakondsuse või elukoha alusel diskrimineerimiseta ja võrdsetel tingimustel nendega, mis on ette nähtud vastuvõtva riigi pädevate asutuste väljastatud riiklike tõendite, puudega isiku kaartide või muude puudestaatust tõendavate ametlike dokumentide alusel.

Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi eeskirjade ja ühtsete tingimuste raamistiku kehtestamine aitab tagada puuetega inimeste tõhusama osalemise ja ühiskonda kaasamise.

Ettepanek luua Euroopa puudega isiku kaart on üks puuetega inimeste õiguste 2021.–2030. aasta strateegia[9] juhtalgatusi:

„Komisjon teeb ettepaneku luua 2023. aasta lõpuks ELi puudega isiku kaart, mida tunnustataks kõigis liikmesriikides. Sellega seoses tuginetakse kogemustele, mis on saadud käimasolevast ELi puudega isiku kaardi katseprojektist kaheksas liikmesriigis, ning ELi puudega isiku parkimiskaardile.“

Kavatsus esitada ettepanek Euroopa puudega isiku kaardi kohta on sätestatud ka teatises „Euroopa tuleviku konverents – visioonist reaalsuseks“[10] ning president von der Leyen viitas sellele oma 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus[11]. Algatus on osa komisjoni 2023. aasta tööprogrammist „Kindel ja üheskoos tegutsev liit“[12].

Euroopa Parlament nõudis kaardi kasutuselevõttu kolmes resolutsioonis. Oma 18. juuni 2020. aasta resolutsioonis Euroopa 2020. aasta järgse puuetega inimeste strateegia kohta[13] palus parlament komisjonil laiendada olemasolevat ELi puudega isiku kaardi katseprojekti ja tagada, et ELi puuetega inimeste parkimiskaarti võetakse täielikult arvesse kõigis liikmesriikides. Oma 7. oktoobri 2021. aasta resolutsioonis puuetega inimeste kaitse kohta petitsioonide abil[14] väljendas Euroopa Parlament heameelt kavatsuse üle esitada algatus, mis hõlmab Euroopa puudega isiku kaarti, mida tuleks tunnustada kõigis liikmesriikides, eesmärgiga laiendada ELi puudega isiku kaardi ja ELi puuetega inimeste parkimiskaardi näidist käsitlevaid katseprojekte. Parlament toetas oma 13. detsembri 2022. aasta resolutsioonis puuetega inimeste võrdsete õiguste kohta[15] õiguslikult siduvat ja ambitsioonikat algatust, mis hõlmaks erinevaid valdkondi peale kultuuri, vaba aja veetmise ja spordi.

---

9 COM(2021) 101.

10 COM(2022) 404 final, 17.6.2022, lisa, punkt 5. Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus.

11 2022. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus, kavatsusavaldus, 14. september 2022.

12 COM(2022) 548 final, 18.10.2022, I lisa punkt 43 pealkirja „Uus hoog Euroopa demokraatiale“ all.

13 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0156_ET.html

14 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0414_ET.pdf

15 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0435_ET.html

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis samuti vastu toetava ettevalmistava arvamuse[16] Euroopa puudega isiku kaardi kohta, tunnistades ELi puuetega inimeste parkimiskaardi puhul, kui oluline on ajakohastada õigusakte, millega ühtlustatakse parkimiskaardi omadusi, väljastamise korda ja toimimist.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev algatus tugineb kahele olemasolevale vahendile.

Mis puudutab Euroopa puudega isiku kaarti, siis põhineb ettepanek sellega seotud **katseprojektil** ning ettepanekuga laiendatakse selle kohaldamisala kõigile liikmesriikidele ja see hõlmab suuremat hulka erinevaid poliitikavaldkondi, mitte ainult teenuseid, vaid ka tegevusi ja rajatisi, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta. Katseprojekt viidi aastatel 2016–2018 vabatahtlikkuse alusel ellu kaheksas liikmesriigis (Belgia, Eesti, Itaalia, Küpros, Malta, Rumeenia, Sloveenia ja Soome) ning see jäi püsima ka pärast projekti lõppu. Katseprojektiga nähti ette ühtne vorm kaardi jaoks, mille alusel tunnustatakse kaheksas osalevas liikmesriigis vabatahtlikult vastastikku puudega isiku staatust (mis on kehtestatud osalevate riikide vastavate riiklike kriteeriumide, eeskirjade, tavade ja menetluste kohaselt), et puuetega inimestel oleks mõnda osalevasse riiki reisimisel juurdepääs hüvitistele ja teenustele kultuuri, vaba aja, spordi ja mõnes riigis ka transpordi valdkonnas[17]. Nendes sektorites tegutsevad riiklikud teenuseosutajad võisid vabatahtlikult kaardisüsteemiga liituda. Igas liikmesriigis pakutavate soodustuste pakett sõltus osalevate teenuseosutajate arvust ja liigist. Pärast kaardisüsteemiga liitumist olid teenuseosutajad kohustatud pakkuma samu soodustusi, mida nad pakkusid oma riigi puuetega kodanikele, ka teiste osalevate liikmesriikide kaardiomanikele. Liikmesriigid pidid pidama süsteemi järgivate teenuste kohta arvestust ja ajakohastama seda korrapäraselt.

ELi katseprojekt tõi selgelt välja eelised, mida puuetega inimesed said kasutada juurdepääsul teenustele kultuuri, vaba aja veetmise, spordi ja mõnel juhul transpordi valdkonnas ning nende lühiajalise piiriülese liikumise toetamisel ELis. Lisaks kinnitas 2021. aasta uuring, milles hinnati ELi puudega isiku kaarti käsitleva katsemeetme rakendamist ja sellega seotud hüvesid,[18] kaardi ELi lisaväärtust ja selles jõuti järeldusele, et on võimalik võtta ulatuslikumaid meetmeid.

Võrreldes katseprojektiga (milles loetleti neli hõlmatud sektorit ja lisati (riiklikult) koostatud osalevate teenuseosutajate nimekirjad avalikku andmebaasi), on käesoleva seadusandliku ettepaneku aluspõhimõtted/loogika erinev. Käesoleva seadusandliku ettepanekuga nähakse ette Euroopa puudega isiku kaardi vastastikune tunnustamine kõigis liikmesriikides ja seega on ettepaneku eesmärk anda teise liikmesriiki reisivatele või seda külastavatele kaardiomanikele võrdsetel tingimustel juurdepääs olemasolevatele eritingimustele või eeliskohtlemisele mitmesuguste teenuste ja rajatiste kasutamisel ning tegevustes osalemisel, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta. See lähenemisviis peaks võrreldes katseprojektiga märkimisväärselt vähendama liikmesriikide halduskoormust, mis on seotud vajadusega hallata ja ajakohastada Euroopa puudega isiku kaarti aktsepteerivate teenuseosutajate andmebaase.

Euroopa puudega isiku parkimiskaardi puhul asendab algatus nõukogu soovitusega 98/376/EÜ[19] kehtestatud süsteemi, millega nähti ette puuetega inimeste parkimiskaardi

---

16 SOC/765, 27.4.2024.

17 Eratransport (CY, FI ja MT) või ühistransport (FI ja SI).

18 https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/4adbe538-0a02-11ec-b5d3-01aa75ed71a1/language-en

19 Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (98/376/EÜ) (EÜT L 167/25, 12.6.1998), mida on kohandatud nõukogu soovitusega 2008/205/EÜ seoses Bulgaaria

vabatahtlik Euroopa mudel ja võimaldati parkimiskaardi tunnustamist kõigis liikmesriikides. Konkreetsed riiklikud täiendused või kõrvalekalded soovitatud näidisest on toonud kaasa arvukalt erinevaid kaarte,[20] mis takistab nende piiriülest tunnustamist ning puuetega inimeste juurdepääsu parkimisega seotud eritingimustele ja rajatistele, mis on ette nähtud puuetega inimestele, kellel on kohalik parkimiskaart. Lisaks ei ole nõukogu soovitust ajakohastatud, et kajastada tehnoloogia ja digitaliseerimise arengut või aidata liikmesriikidel, kellel on probleeme pettuste ja kaartide võltsimisega, neid probleeme lahendada.

Ettepanekuga nähakse ette Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise ühtsed eeskirjad ja tingimused ning kaardi ühtne vorm, mida kõik liikmesriigid peavad kohaldama ja millega asendatakse kõik olemasolevad riiklikud parkimiskaardid.

Et tagada võrdne kohtlemine ELi kodanikega, kavatseb komisjon esitada eraldi õigusakti, millega laiendatakse käesoleva ettepaneku kohaldamisala kolmandate riikide kodanikele, kes viibivad või elavad seaduslikult liikmesriigi territooriumil ja kellel on liidu õigusaktide kohaselt õigus reisida teistesse liikmesriikidesse.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Algatuse eesmärk on aidata puuetega inimestel, kes reisivad teise liikmesriiki reisides või külastavad seda, saada kasu kehtivatest eritingimustest ja/või eeliskohtlemisest teenustele, tegevustele ja rajatistele juurdepääsul, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, selle riigi puuetega elanikega võrdsetel tingimustel, ning võimaldada neil seega kasutada oma vaba liikumise õigust ELis.

Mis puudutab siseturul tavaliselt tasu eest osutatavaid teenuseid, siis täiendab käesolev ettepanek direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul[21]. Lisaks täiendab see Euroopa ligipääsetavuse akti (direktiiv (EL) 2019/882)[22] ja veebi juurdepääsetavuse direktiivi (direktiiv (EL) 2016/2102),[23] mille eesmärk on kõrvaldada ja ära hoida takistusi, mis tulenevad erinevatest ligipääsetavusnõuetest liikmesriikides.

Ettepanekuga täiendatakse aastatel 2004–2021 vastu võetud reisijate õigusi käsitlevaid ELi õigusakte nelja transpordiliigi puhul ja see võiks hõlbustada nende kohaldamist. Kõnealused transpordiliigid on lennundus, raudtee, veetransport ja bussitransport[24]. Selle õigusaktiga tagatakse puuetega ja piiratud liikumisvõimega reisijatele õigus mittediskrimineerimisele juurdepääsul transpordile ja õigus saada tasuta abi ning vajaduse korral transporditeenuste kohandamine vastavalt nende erivajadustele, et neil oleks võimalik kasutada nelja transpordiliiki nagu kõigil teistel kodanikel.

Vabariigi, Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Sloveenia Vabariigi ja Slovakkia Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

20 Lisateabe saamiseks vt mõjuhinnangu lisa 6.3 „Implementation analysis of the EU Parking Card for persons with disabilities“ (Puuetega inimeste ELi parkimiskaardi rakendamise analüüs), SWD(2023) 289.

21 ELT L 376/36, 27.12.2006.

22 Direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 150/70, 7.6.2019).

23 Direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust.

24 Määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 150/70, 7.6.2019); määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004; määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004; määrus (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud). []

Mis puudutab teede maksustamist, siis on algatus kooskõlas ka hiljutise direktiiviga (EL) 2022/362,[25] mis võimaldab liikmesriikidel kehtestada mis tahes sõiduki puhul, mida kasutab või omab puudega isik, teemaksuga teedele/sildadele/tunnelitele vähendatud tasusid või kasutusmakse ning vabastusi kohustusest maksta selliseid tasusid või kasutusmakse.

Samuti toetatakse ettepanekuga puuetega inimeste tõhusamat ja kaasavamat osalemist ühiskonnas, nagu on ette nähtud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis, ning aidatakse kaasa ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisele, kuna eesmärk nr 8 toetab säästvat turismi ja kohalikku kultuuri edendavat poliitikat; eesmärk nr 10 aitab vähendada ebavõrdsust ning eesmärk nr 11 aitab tagada kõigile juurdepääsu ohututele, taskukohastele, kättesaadavatele ja kestlikele transpordisüsteemidele.

Lisaks luuakse ettepanekuga täiendav baas laiemale Euroopa digitõendite taristule, mis tugineb ELi digitaalse COVID-tõendiga saadud kogemustele ja mis seotakse pärast kavandatud läbivaadatud määruse vastuvõtmist Euroopa digiidentiteedikukruga.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepanekul on mitu omavahel seotud eesmärki eri poliitikavaldkondades, nagu teenused, transport ja vaba liikumise õigus. Seetõttu on käesoleva algatuse eri eesmärkide saavutamiseks kõige sobivam ja asjakohasem erinevate õiguslike aluste kasutamine.

Asjakohased on ELi toimimise lepingu artikli 53 lõige 1 ja artikkel 62 (mis käsitlevad siseturul üldjuhul tasu eest osutatavaid teenuseid), kuna ettepanekuga antakse kaardiomanikele õigus saada külastatavas liikmesriigis teenustele juurdepääsul soodustingimusi/eeliskohtlemist võrdsetel alustel asjaomases riigis elava puudega isikuga.

Transpordi valdkonnas osutatavatele teenustele, sealhulgas parkimisrajatistele juurdepääsu eritingimuste ja eeliskohtlemise osas on ELi toimimise lepingu artiklis 91 sätestatud vajalik õiguslik alus. Lisaks on see artikkel asjakohane, kuna see võimaldas võtta 1998. aastal vastu nõukogu soovituse,[26] millega loodi kehtiv ELi parkimiskaartide vabatahtlik süsteem, mis asendatakse käesoleva algatusega.

Selleks et hõlmata neid eritingimusi või eeliskohtlemist, mida pakutakse juurdepääsul tegevustele ja rajatistele, mis ei kuulu muude eespool nimetatud õiguslike alustega hõlmatud teenuste kategooriasse, eelkõige nende tegevuste ja teenuste puhul, mida pakutakse tasuta, näeb ELi toimimise lepingu artikli 21 lõige 2 kui täiendav õiguslik alus Euroopa Liidule ette võimaluse tegutseda ja võtta vastu sätteid, et võimaldada liidu kodanikele õigus liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil. Lisaks koheldakse sarnaselt liidu kodanikega sellise liidu kodaniku pereliikmeid, olenemata kodakondsusest, kes kasutab oma vaba liikumise õigust kooskõlas liidu õigusnormidega.

---

[25] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. veebruari 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/362, millega muudetakse direktiive 1999/62/EÜ, 1999/37/EÜ ja (EL) 2019/520 seoses sõidukite maksustamisega teatavate taristute kasutamise eest (ELT L 69, 4.3.2022, lk 1).

[26] Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (98/376/EÜ) (EÜT L 167/25, 12.6.1998), mida on kohandatud nõukogu soovitusega 2008/205/EÜ seoses Bulgaaria Vabariigi, Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Sloveenia Vabariigi ja Slovakkia Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ettepanek on täielikult kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Liikmesriigid ei suuda käesoleva ettepaneku erinevaid, omavahel seotud eesmärke piisavalt saavutada ning seetõttu on neid meetme ulatuse ja toime tõttu parem saavutada liidu tasandil. Seepärast tuleb võtta meetmeid ELi tasandil.

Kindlakstehtud probleemidel on piiriülene mõõde ja liikmesriigid üksi ei suuda neid probleeme lahendada. Vajadus ELi meetmete järele on otseselt seotud piiriülese reisimise ja sellega seotud probleemidega, millega puuetega inimesed ELis kokku puutuvad, mistõttu on vaja tagada liikmesriikidevaheline kooskõlastatud lähenemisviis, et puuetega inimestel oleks võimalik saada kasu eritingimustest või eeliskohtlemisest võrdsetel tingimustel külastatava riigi väljastatud puudega isiku kaardi või tõendi omanikega.

ELi tasandil meetmete võtmata jätmine viiks tõenäoliselt selleni, et liikmesriigid võtavad kasutusele erinevad süsteemid, mis tooks kaasa jätkuvaid probleeme puudega isiku kaartide ja tõendite ning ELi puuetega inimeste parkimiskaardi piiriülesel tunnustamisel. Kui EL ei sekku, suureneksid tõenäoliselt ka riiklike puudega isiku kaartide ja tõendite praegused erinevused ning puuetega inimeste erinev kohtlemine eri liikmesriikides säiliks või suureneks veelgi, mis mõjutaks omakorda negatiivselt puuetega inimeste juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele teenuste, tegevuste ja rajatiste puhul, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, mis võib negatiivselt mõjutada nende vaba liikumise õiguse kasutamist.

Algatuse eesmärk ei ole ühtlustada kriteeriume, tingimusi ega hindamismenetlusi liikmesriigis puudestaatuse saamiseks, mis jääb liikmesriikide pädevusse. Seetõttu ei mõjuta käesolev ettepanek liikmesriikide pädevust määrata kindlaks tingimused ja menetlused puudestaatuse hindamiseks Euroopa puudega isiku kaardi väljastamise eesmärgil, puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimuste ja -rajatiste kasutamise õiguste tunnustamiseks ning puuetega inimestele tõendi, puude- või parkimiskaardi või mis tahes muu ametliku dokumendi väljastamiseks nii kohalikul, piirkondlikul kui ka riiklikul tasandil.

Lisaks ei mõjuta ettepanek liikmesriikide pädevust määrata kindlaks, kas anda puuetega inimestele ja, kui see on kohaldatav, neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le erisoodustusi või soodustingimusi, nagu tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine. Samuti ei panda ettepanekuga eraettevõtjatele ega avaliku sektori asutustele soodustingimuste kehtestamist käsitlevaid kohustusi. Ettepanekuga tagatakse üksnes, et kui sellised eritingimused või eeliskohtlemine on tagatud, peaksid need olema võrdsetel tingimustel kättesaadavad kõigile puuetega inimestele, kellel on Euroopa puudega isiku kaart või Euroopa puudega isiku parkimiskaart, ning et teave selle kohta tehakse kättesaadaval kujul ligipääsetavaks, kasutades direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenuste suhtes kehtestatud asjakohaseid ligipääsetavusnõudeid.

- **Proportsionaalsus**

Proportsionaalsuse põhimõtte osas tuleb märkida, et ettepaneku vorm ja sisu ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik ja proportsionaalne selle erinevate, omavahel seotud eesmärkide saavutamiseks.

Mõlema kaardi jaoks kehtestatakse üldised ühised eeskirjad ja ühtne standardvorm/näidis. Võttes arvesse riikide erinevusi, asjaolusid ja tavasid ning kui liidu õiguses ei ole sätestatud teisiti, jäetakse liikmesriikide pädevusse puudestaatuse hindamine, kaartide väljastamiseks vajalike menetluste kehtestamine ning puuetega inimeste eritingimuste või eeliskohtlemise kindlaksmääramine teenustele, tegevustele ja rajatistele juurdepääsul, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta.

- **Vahendi valik**

Kooskõlas kindlaksmääratud õiguslike alustega, eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 53 lõikega 1 ja artikliga 62 koostoimes artikliga 91 ja artikli 21 lõikega 2, peetakse direktiivi sobivaks, proportsionaalseks ja tõhusaks vahendiks algatuse erinevate, omavahel seotud eesmärkide saavutamisel.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

2022. aasta juulis loodi Euroopa puudega isiku kaardi talitustevaheline juhtrühm, kes osales aktiivselt algatuse ettevalmistamises, sealhulgas selle mõju hindamises.

Kooskõlas parema õigusloome suunistega konsulteeriti paljude rahvusvaheliste, ELi ja riiklike sidusrühmadega, nimelt i) nendega, kes on teemast huvitatud (nt riiklikud ametiasutused, teenuseosutajad, vabaühendused; ii) Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi võimalike kasutajatega (nt puuetega inimesed, isiklikud abistajad) ning iii) ekspertidega (nt teadlased, konsultatsioonifirmad ja nõustajad, rahvusvahelised organisatsioonid).

Sidusrühmadega konsulteerimine hõlmas järgmist: a) avalik konsultatsioon, b) strateegilised ja c) sihtintervjuud, d) suunatud veebiküsitlused, e) kolm veebiseminari, f) kuus teemarühma, kus osalesid valitud liikmesriikide teenuseosutajad, ja g) kuus juhtumiuuringut. Sidusrühmad võisid saata ka märkusi komisjoni h) tagasisidekorje kohta[27].

Enamiku konsultatsioonidest korraldas mõjuhinnangu koostamist toetava uuringu raames välistöövõtja. Komisjon konsulteeris ka liikmesriikide ametiasutuste ja puuetega inimesi esindavate kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kes on puuetega inimeste platvormi liikmed. Platvormi koosolekutel ja selle spetsiaalses Euroopa puudega isiku kaardi alarühmas peetud arutelud olid olulised, et saada tagasisidet ettepaneku paremaks kohandamiseks.

- **Mõjuhinnang**

Komisjoni algatuse ettepanekule, millega kehtestatakse Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljaandmise ja kasutamise raamistik, eeskirjad ja tingimused, on lisatud mõju hindamise aruanne,[28] mille kavand esitati õiguskontrollikomiteele 21. juunil 2023. Õiguskontrollikomitee esitas reservatsioonidega positiivse arvamuse 19. juulil 2023. Mõju hindamise aruanne vaadati läbi vastavalt komitee järeldustele ja soovitustele. Samuti käsitleti õiguskontrollikomitee üksikasjalikumaid tehnilisi märkusi.

Poliitikavariantide kavandamine ja otsus jätta teatavad variandid kõrvale tuginevad suurel määral ELi puudega isiku kaardi katseprojekti raames saadud kogemustele ja nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovituse 98/376/EÜ (puuetega inimeste parkimiskaardi kohta) rakendamise kogemustele ning sidusrühmadelt ja liikmesriikidelt saadud tagasisidele.

Kaaluti võimalust ühendada Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart üheks kaardiks, kuid see jäeti praktilise ja tehnilise teostamatuse tõttu kõrvale[29].

---

27 Vt lisateave: sidusrühmadega konsulteerimise kokkuvõtlik aruanne, mõjuhinnangu 2. lisa, SWD(2023) 289.

28 SWD(2023) 289.

29 Euroopa puudega isiku parkimiskaardi ja uue Euroopa puudega isiku kaardi ühendamist käsitlevad arvamused on erinevad. Liikmesriigid ja puuetega inimesi esindavad kodanikuühiskonna organisatsioonid on üksmeelel, et Euroopa puudega isiku parkimiskaarti ei tohiks uue Euroopa puudega isiku kaardiga ühendada. Seevastu avalikus konsultatsioonis osalejad nõustusid, et Euroopa puudega

Kahel kaardil on erinevad saamiskriteeriumid, väljaandmise menetlus(ed), kohaldamisala ja kasutus. Mitte kõik Euroopa puudega isiku kaardi omanikud ei oleks Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikud. Sidusrühmad, kellega konsulteeriti, juhtisid tähelepanu sellele, et kahe kaardi ühendamine piiraks puuetega inimeste võimalust kasutada mõlemat kaarti samaaegselt. Praktikas jäetakse Euroopa puudega isiku parkimiskaart tavaliselt sõidukisse nähtavale kohale, samas kui Euroopa puudega isiku kaart peab olema kaardi omanikuga kaasas. Seetõttu leidsid sidusrühmad, et need peaksid olema jätkuvalt kaks eraldi kaarti.

Hindamisel kaaluti poliitikavariante, mille eesmärk on võimaldada ELis puudestaatuse vastastikust tunnustamist teenustele juurdepääsul, kui külastatakse teist liikmesriiki (A) ning hõlbustada Euroopa puudega isiku parkimiskaardi kasutamist ja kasutamise õiguskindlust (B), mis üheskoos lahendavad tuvastatud probleemid.

Oli ka mitu muud varianti, mis jäeti kõrvale, näiteks vabatahtlikud kokkulepped,[30] ainult teatavate teenuste kaasamine,[31] mõistete ja kriteeriumide ühtlustamine puudestaatuse hindamiseks[32] või asjaomaste kaartide väljastamise korra ühtlustamine ELi tasandil[33].

Eelistatud variant on kombinatsioon poliitikavariandist A2 (kohustuslik Euroopa puudega isiku kaardi näidis kõigis liikmesriikides; kaart on ette nähtud reisimiseks ja hõlmab kõiki teenindussektoreid) ja variandist B2 (kohustuslik Euroopa puudega isiku parkimiskaardi näidis).

Poliitikavariant A2 hõlbustab kõige tõhusamalt puudestaatuse vastastikust tunnustamist seoses juurdepääsuga teenustele teises liikmesriigis, kuna sellega kavatsetakse luua Euroopa puudega isiku kaart, mida kasutatakse just sel eesmärgil ja mida on lihtne tunnustada kõigis liikmesriikides. Kaart kõrvaldaks nii nende teenuseosutajate ebakindluse, kes peavad praegu kontrollima klientide puudestaatust, kui ka teise liikmesriiki reisivate või teisi liikmesriike külastavate puuetega inimeste kõhklused.

Poliitikavariant B2 on Euroopa puudega isiku parkimiskaardi tunnustamise hõlbustamiseks kõige tõhusam vahend. Siduva õigusaktina muudetakse sellega kohustuslikuks Euroopa ühtse parkimiskaardi näidise ning selle turvavormingu ja -elementide miinimumnõuded. Ühtlasem ja ühtsem riiklike parkimiskaartide vorm vähendaks puuetega inimeste ebakindlust kaartide tunnustamisel, muutes nende elu ELis autoga reisimisel lihtsamaks. See võimaldaks kaardiomanikel reisida autoga, ilma et nad peaksid muretsema, kas nende parkimiskaarti välismaal tunnustatakse või mitte. See tooks asjaomastele isikutele kaasa ka kulude kokkuhoiu, kuna nad saaksid kasutada puuetega inimestele reserveeritud avalikke parkimiskohti.

Eelistatud poliitikavariantide kombinatsioonil on eeldatavasti positiivne sotsiaalne mõju ja tugev positiivne mõju ELis põhiõiguste tagamisele (eelkõige vaba liikumise õigus, mittediskrimineerimine ja puuetega inimeste lõimimine). Kombineeritud poliitikavariantide keskkonnamõju on tõenäoliselt väike ja tähtsusetu, samas oleks sellel teatav positiivne

---

isiku parkimiskaart tuleks ühendada uude Euroopa puudega isiku kaarti, ajades ehk segamini „ühe kaardi“ ja „ühe õigusakti“.

30 Mis tähendaks aja jooksul täiendavate kõrvalekallete tekitamist kaardi standardses (füüsilises ja/või digitaalses) vormingus ning sellega seotud raskusi kaardi tunnustamisel ja kasutamisel, samuti suurt ebakindlust puuetega inimeste jaoks.

31 Mis tooks kaasa suure halduskoormuse ega käsitleks puuetega inimeste võrdse kohtlemise põhiküsimust, olenemata sellest, kus nende puudestaatust hinnatakse.

32 Mis väljuks ELi pädevuse piiridest.

33 *Idem*.

digimõju. Eelistatud poliitikavariantidel ei ole eeldatavasti märkimisväärset mõju konkurentsivõimele ja VKEdele ning ettevõtjate eeldatavad halduskulud on marginaalsed[34].

- **Põhiõigused**

Ettepanekul oleks positiivne mõju[35] mitmele Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud õigusele.

Kuna väheneks ebakindlus puudega isiku kaartide ja parkimiskaartide kõikjal ELis tunnustamise suhtes, võimaldaks see puuetega inimestel tõhusalt kasutada oma vaba liikumise õigust, kui nad reisivad muusse kui oma elukohaliikmesriiki või külastavad seda (harta artikkel 45).

Puuetega inimesed peaksid saama kasu sellest, et teise liikmesriiki reisides või seda külastades kehtivad neile kohalikega võrdsetel alustel eritingimused või eeliskohtlemine juurdepääsul teenustele, tegevustele ja rajatistele, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, samuti juurdepääsul puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele; see tagaks nende sõltumatuse, sotsiaalse lõimumise ja osalemise ühiskonnaelus (harta artikkel 26).

Ettepanek aitaks teenustele juurdepääsul järgida mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõtteid (harta artikkel 21). Võimalus saada kasu eritingimustest või eeliskohtlemisest ja kasutada puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimusi või -rajatisi kõikides liikmesriikides võrdsetel alustel elanikega, kellel on selles riigis tunnustatud puudestaatus, ilma et puuetega inimesi diskrimineeritaks kodakondsuse või elukoha alusel, on olulised tegurid, mis määravad kindlaks nende valiku selliseid teenuseid kasutada.

Euroopa puudega isiku kaarti ja Euroopa puudega isiku parkimiskaarti käsitlevate eeskirjade ja ühtsete tingimuste raamistiku kehtestamine aitab samuti edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset kasutamist kõigi puuetega inimeste poolt ning edendada nende loomupärase väärikuse austamist. See omakorda tagab puuetega inimeste tõhusama ja kaasavama osalemise ühiskonnas, nagu on ette nähtud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis.

Käesolev ettepanek hõlmab isikuandmete, eelkõige kaardi omaniku puudestaatust käsitlevate andmete töötlemist. Üksikisikute isikuandmete töötlemine, sealhulgas isikuandmete kogumine, isikuandmetega tutvumine ja isikuandmete kasutamine, mõjutab harta artikli 7 ja artikli 8 kohast õigust eraelu puutumatusele ja õigust isikuandmete kaitsele. Nendesse põhiõigustesse sekkumine on vajalik ja vastab tegelikult liidu õiguses tunnustatud üldist huvi pakkuvale eesmärgile.

Mis puudutab õigust isikuandmete kaitsele, siis on andmete vastutavad töötlejad kaarte väljastavad liikmesriikide ametiasutused. Liikmesriigid peaksid käesoleva direktiivi rakendamisel tagama, et nende siseriiklikes õigusaktides on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679[36] sätestatud asjakohased kaitsemeetmed, mida

---

34 Vt lisateave: 6. peatükk „What are the impacts of the policy options“ (Milline on poliitikavariantide mõju?) ja 5. lisa: mõjuhinnangu konkurentsivõime kontroll, SWD(2023) 289.

35 Disagregeeritud andmete puudumise tõttu ei ole praeguses etapis kahjuks võimalik mõõta mingit mõju soolisele võrdõiguslikkusele.

36 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

kohaldatakse isikuandmete, eelkõige kaardi omaniku puudestaatust käsitlevate isikuandmete töötlemise suhtes. Liikmesriigid peaksid ühtlasi tagama käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud isikuandmete turvalisuse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Kui luuakse digielemendid ja digitaalne vorming, võib rakendusaktiga ette näha täiendavad isikuandmete turvameetmed. Kavandatava direktiivi kohaldamisel tuleb isikuandmed lisada ainult füüsilisele kaardile ning väljaantavale digitaalsele kaardile pärast seda, kui on kehtestatud selle vorming ja tehniline kirjeldus.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepaneku finantsmõju ELi eelarvele on väga piiratud. Ainsad tegevuskulud on seotud komiteede ja eksperdirühmade koosolekute korraldamisega ning riiklike ülevõtmismeetmete kontrollimise toetamisega, st tegevusassigneering 0,62 miljonit eurot olemasolevalt eelarverealt, samuti ligikaudu 0,342 miljonit eurot halduskulusid aastas. Need kulud hõlmavad vahendite sisemist ümberpaigutamist ilma summat suurendamata.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Kui ettepanek kiidetakse heaks, peavad liikmesriigid teavitama komisjoni kuue kuu jooksul pärast selle jõustumist, milline asutus (või millised asutused) on määratud väljastama, pikendama ja tühistama Euroopa puudega isiku kaarti ja Euroopa puudega isiku parkimiskaarti, samuti tuleb teada anda, millised on selliste kaartide väljastamise või kehtetuks tunnistamise tingimused.

Liikmesriigid peavad edastama komisjonile kogu vajaliku teabe, et komisjon saaks koostada Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele korrapäraseid aruandeid direktiivi kohaldamise kohta.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ettepanek ei nõua selgitavaid dokumente selle ülevõtmiseks siseriiklikku õigusesse.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artiklis 1 on kirjeldatud reguleerimiseset.

Kohaldamisala käsitlev artikkel 2 on seotud sisulise kohaldamisalaga ning selles kirjeldatakse, millised teenused, tegevused ja rajatised on hõlmatud, sealhulgas juhul, kui neid ei osutata tasu eest. Selles korratakse, et liikmesriikidele jääb pädevus hinnata puudestaatust ning väljastada Euroopa puudega isiku kaarti ja Euroopa puudega isiku parkimiskaarti, määrata kindlaks nende väljastamise kord, järgides artiklites 6 ja 7 sätestatud ühiseid elemente, ning otsustada, kas pakkuda puuetega inimestele ja, kui see on kohaldatav, neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le erihüvesid, eritingimusi või eeliskohtlemist või mitte. Samuti selgitatakse artiklis reguleerimiseset, jättes välja sotsiaalkindlustushüvitised.

Artikkel 3 sisaldab põhimõisteid.

Artiklis 4 on loetletud soodustatud isikud ning artiklis 5 on sätestatud, et Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikel ja neid saatva(te)l või abistava(te)l isiku(te)l, sealhulgas neil, keda tunnustatakse siseriiklike õigusaktide või tavade kohaselt isiklike abistajatena, on võrdne juurdepääs eritingimustele või eeliskohtlemisele.

Artiklites 6 ja 7 on sätestatud vastavalt Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vorming, asjaomased menetlused ja haldusformaalsused. Need on seotud kaartide kasutuselevõtu ja kehtivusega ning neis on sätestatud lisades esitatud vastavad vormingud. Mõlema artikliga antakse komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada üksikasjalikud sätted kaartide digiteerimise kohta.

Artikliga 8 on ette nähtud võimalus võtta vastu ühtsed tehnilised kirjeldused, et täpsustada kaartide ja tulevaste digielementide vormingut.

Artiklis 9 on sätestatud asjakohased sätted kaardi kasutamisega seotud järelevalve, nõuetele vastavuse ja teabe kättesaadavuse kohta, sealhulgas võltsimise või pettuse ohu korral.

Artikliga 10 on ette nähtud, et liikmesriigid peavad kindlaks määrama kaarte väljastavad pädevad asutused.

Artiklites 11 ja 12 on sätestatud eeskirjad ja menetlused artiklites 6, 7 ja 8 sätestatud komisjoni delegeeritud volituste kasutamiseks ning rakendusaktide vastuvõtmiseks.

Artiklites 13 ja 14 on käsitletud nõuete täitmise tagamist ja karistusi, mis võimaldavad puuetega inimesi esindavatel organisatsioonidel ja muudel õigustatud huviga avalik-õiguslikel asutustel võtta meetmeid, et tagada direktiivi järgimine. Karistustega peaksid kaasnema parandusmeetmed, kuna oluline on lahendada kaartide kasutamisel tekkinud probleemid ja leida lahendused olukorra parandamiseks tulevikus.

Artikkel 15 sisaldab kaasnevaid meetmeid, mis käsitlevad teabele juurdepääsu ja teadlikkuse suurendamist, sealhulgas teabe kättesaadavust..

Artiklis 16 käsitletakse aruandlust ja läbivaatamist ning direktiivi kohaldamist käsitlevate esimeste ja järgnevate aruannete esitamisega seotud kohustusi.

Artiklis 17 on sätestatud, et kehtiv soovitus, mis käsitleb ELi parkimiskaarti puuetega inimestele, aegub ja selle kohaldamine lõpetatakse.

Artiklites 18 ja 19 on sätestatud ülevõtmine ja jõustumine.

I ja II lisas on kirjeldatud vastavalt Euroopa puudega isiku kaarti ja Euroopa puudega isiku parkimiskaarti ning sätestatud nende vorming ja kujundus.

2023/0311 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega luuakse Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1 ja artiklit 62, artiklit 91 ning artikli 21 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[1],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[2],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikus, vabadus ja inimõiguste austamine ning on pühendunud diskrimineerimise, sealhulgas puude alusel diskrimineerimise vastu võitlemisele, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingus (ELi leping), Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“).

(2) Harta artikliga 26 tunnustab ja austab liit puuetega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane lõimimine ning osalemine ühiskonnaelus.

(3) Igal liidu kodanikul on põhiõigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.

(4) Euroopa Liidu Kohtu sõnul on liidu kodaniku staatus liikmesriikide kodanike põhistaatus, kui nad teostavad õigust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, mis teeb võimalikuks selle, et samas olukorras olevaid kodanikke koheldakse ELi toimimise lepingu esemelisse kohaldamisalasse kuuluvates olukordades seaduse ees võrdselt, sõltumata nende kodakondsusest ja ilma et see piiraks selles osas sõnaselgelt ette nähtud erandite kohaldamist.

(5) Liit on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni[3] osaline ja selle sätted, mis on liidu õiguskorra lahutamatu osa, on liidule tema

[1] ELT C , , lk .
[2] ELT C , , lk .

pädevuse ulatuses siduvad. Kõik liikmesriigid on ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalised ja see on neile samuti nende pädevuse ulatuses siduv.

(6) ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni eesmärk on edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset teostamist kõigi puuetega inimeste poolt ning edendada lugupidamist nende loomupärase väärikuse suhtes, tagades seeläbi nende täieliku ja tõhusa osalemise ühiskonnas teistega võrdsetel alustel. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis tunnistatakse ka seda, kui oluline on võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada puuetega inimestele juurdepääs.

(7) Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017 Göteborgis,[4] on ette nähtud, et muu hulgas olenemata puudest, on igaühel õigus võrdsele kohtlemisele ja võrdsetele võimalustele seoses muu hulgas juurdepääsuga kaupadele ja teenustele (3. põhimõte). Lisaks tunnistatakse Euroopa sotsiaalõiguste sambas, et puuetega inimestel on õigus teenustele, mis võimaldavad neil ühiskonnaelus osaleda (17. põhimõte).

(8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/882[5] (Euroopa ligipääsetavuse akt) eesmärk on parandada juurdepääsu toodetele ja teenustele, kaotades ja vältides tõkkeid, mis tulenevad liikmesriikide erinevatest ligipääsetavusnõuetest, aidates seeläbi suurendada ligipääsetavate toodete ja teenuste kättesaadavust siseturul, sealhulgas juurdepääsu teatavate avalike teenuste veebisaitidele ja mobiilirakendustele,[6] ning tõhustada asjakohase teabe kättesaadavust. Ühtlasi on liidu õigusega tagatud mittediskrimineerimise õigus transpordile juurdepääsul ja muud õigused, näiteks lennuki,[7] rongi,[8] laeva[9] või bussiga[10] reisivate puudega ja piiratud liikumisvõimega reisijate õigus saada tasuta abi. Mis puudutab teede maksustamist, siis võimaldab liidu õigus liikmesriikidel kehtestada mis tahes sõiduki puhul, mida kasutab või omab puudega isik, teemaksuga teedele/sildadele/tunnelitele vähendatud tasusid või kasutusmakse ning vabastusi kohustusest maksta selliseid tasusid või kasutusmakse[11].

(9) Puuetega inimesed võivad taotleda oma elukohaliikmesriigi pädevatelt asutustelt puudestaatuse tunnustamist, kuna see on nende asutuste pädevuses. Igal liikmesriigil ja selle vastavatel pädevatel asutustel on puude hindamise menetlus, mis liikmesriigiti

---

3 Nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsus 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

4 Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 150, 7.6.2019, lk 70).

6 Lisaks on direktiivi (EL) 2016/2102 (mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust) eesmärk parandada avaliku sektori asutuste veebisaitide ja nende mobiilirakenduste juurdepääsetavust.

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 172, 17.5.2021, lk 1).

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 1999/62/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2022/362, millega muudetakse direktiive 1999/62/EÜ, 1999/37/EÜ ja (EL) 2019/520 seoses sõidukite maksustamisega teatavate taristute kasutamise eest.

erineb. Kui pädevad asutused tunnustavad taotleja puudestaatust, väljastavad nad puudetõendi, puudekaardi või muu taotleja puudestaatust tõendava ametliku dokumendi.

(10) Kuna eri liikmesriikide vahel puudestaatust alati ei tunnustata, võivad puuetega inimesed vaba liikumise põhiõiguste kasutamisel sattuda erilistesse raskustesse.

(11) Välja arvatud juhul, kui seaduses või liikmesriikide vahel on kokku lepitud teisiti, võivad nende puuetega inimeste puudestaatust, kes kolivad töötamise, õppimise või muudel eesmärkidel pikemaks ajaks teise liikmesriiki, hinnata ja ametlikult tunnustada teise liikmesriigi pädevad asutused ning nad võivad saada puudetõendi, puudega isiku kaardi või mis tahes muu ametliku dokumendi, millega tunnustatakse nende puudestaatust kooskõlas selles liikmesriigis kohaldatavate eeskirjadega.

(12) Tunnustatud puudestaatusega isikutel, kes reisivad liikmesriiki või külastavad lühikese aja vältel liikmesriiki, mis ei ole nende elukohaliikmesriik, võib siiski tekkida märkimisväärseid raskusi seal pakutavatest eritingimustest ja/või eeliskohtlemisest kasu saamisel, kui nende puudestaatust ei tunnustata liikmesriigis, kuhu nad reisivad või mida nad külastavad, ja kui neil ei ole tõendit, puudega isiku kaarti või mis tahes muud ametlikku dokumenti, millega tõendatakse nende puudestaatust vastuvõtvas liikmesriigis.

(13) Sellisel juhul seatakse teise liikmesriiki reisivad või teist liikmesriiki külastavad puuetega inimesed vaba liikumise õiguse kasutamisel ebasoodsasse olukorda võrreldes puuetega inimestega, kellel on puudetõend, puudega isiku kaart või muu ametlik dokument, mis tõendab nende puudestaatust liikmesriigis, kuhu nad reisivad või mida külastavad.

(14) Lisaks tekitab nende jaoks ebakindlust teadmatus, kas ja mil määral tunnustatakse nende puudestaatust ja seda staatust tõendavaid ametlikke dokumente teise liikmesriiki reisides või seda külastades. Lõppkokkuvõttes võivad puuetega inimesed hoiduda oma vaba liikumise õiguse kasutamisest.

(15) Lisaks füüsilistele ja muudele takistustele juurdepääsul nii avalikele kui ka eraruumidele on suured kulud peamine tegur, mis pärsib paljude puuetega inimeste reisimist,[12] kuna neil on erivajadused ning nad võivad vajada ka neid saatvaid või abistavaid isikuid, sealhulgas neid, keda tunnustatakse siseriiklike õigusaktide või tavade kohaselt isiklike abistajatena, mistõttu nende reisikulud on puueteta inimeste reisikuludest suuremad[13]. Puudestaatuse mittetunnustamine teistes liikmesriikides võib piirata nende juurdepääsu eritingimustele, nagu tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine, ning see mõjutab nende reisikulusid, elu ja valikuid.

(16) Tasu eest või tasuta pakutav eeliskohtlemine (näiteks isiklik abistamine, eelisjuurdepääs jne) võib olla oluline selleks, et puuetega inimestel oleks juurdepääs mitmesugustele teenustele, tegevustele või rajatistele ning võimalus neid paremini kogeda. Kuna aga võib juhtuda, et liikmesriigis, mida nad külastavad või kuhu reisivad, ei tunnustata puudestaatust ega teistes liikmesriikides väljastatud ja puudestaatust tõendavaid ametlikke dokumente, ei pruugi puuetega inimestel olla

[12] Lõpparuande järeldused: Findings from Final Report based on Survey targeted at EU-level CSOs (ELi tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonidele suunatud uuring); Shaw ja Coles, „Disability, holiday making and the tourism industry in the UK: a preliminary survey“, 25(3) Tourism Management (2004) 397–403; Eugénia Lima Devile ja Andreia Antunes Moura (2021), Travel by People With Physical Disabilities: Constraints and Influences in the Decision-Making Process.

[13] McKercher ja Darcy (2018), Re-conceptualizing barriers to travel by people with disabilities, Tourism Management Perspectives, 59–66. [More for Explanatory Memorandum?]

võimalik kasu saada eritingimustest või eeliskohtlemisest, mida selle liikmesriigi teenuseosutajad, eraettevõtjad või avaliku sektori asutused pakuvad puudetõendi, puudega isiku kaardi või mis tahes muu seal väljastatud ja puudestaatust tõendava ametliku dokumendi omanikele.

(17) 2016. aastal käivitatud ja kaheksas liikmesriigis läbi viidud ELi puudega isiku kaardi katseprojekt tõi välja eelised, mida puuetega inimesed saavad kasutada kultuuri-, vaba aja veetmise, spordi- ja mõnel juhul ka transporditeenustele juurdepääsul ning mis toetavad nende lühiajalist piiriülest liikumist ELis[14]. Lisaks sisaldas see muid näiteid teenustest, tegevustest ja rajatistest, mille puhul puuetega inimestele pakutakse eritingimusi või eeliskohtlemist.

(18) Puuetega inimesed võivad oma puudestaatuse alusel taotleda oma elukohaliikmesriigi pädevatelt asutustelt puudega isiku parkimiskaarti, milles tõendatakse õigust teatavatele puuetega inimestele mõeldud parkimistingimustele ja -rajatistele. Igal liikmesriigil on kas kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil kehtestatud kord puudega isiku (või teda saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate) parkimiskaardi taotlemiseks ning kriteeriumid, mis peavad olema kaardi saamise tingimustele vastamiseks täidetud.

(19) Nõukogu soovituses 98/376/EÜ[15] on esitatud Euroopa puuetega isikutele mõeldud parkimiskaardi näidis, mis on hõlbustanud parkimiskaardi tunnustamist kõigis liikmesriikides. Kuid selle rakendamine ja riiklike konkreetsete täienduste lisamine soovitatud näidisele või näidisest kõrvale kaldumine on kaasa toonud erinevate kaartide kasutuselevõtu. See takistab kaartide piiriülest tunnustamist kõigis liikmesriikides ning pärsib parkimiskaardi omanikest puuetega inimeste juurdepääsu puuetega inimestele ette nähtud parkimistingimustele ja -rajatistele teistes liikmesriikides. Lisaks ei ole nõukogu soovitust ajakohastatud, et võtta arvesse tehnoloogia ja digitaliseerimise arengut. Liikmesriikidel on probleeme ka kaartide võltsimise ja pettusega, sest vorming on tavaliselt üsna lihtne ja kergesti võltsitav ning liikmesriigiti erinev, mis omakorda raskendab kontrollimist.

(20) Selleks et hõlbustada puuetega inimeste juurdepääsu teistes liikmesriikides eritingimustele või eeliskohtlemisele, mis on seotud teenuste, tegevuste ja rajatistega, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest, tuleks kõrvaldada teise liikmesriiki reisimisel või selle külastamisel esinevad takistused ja raskused, mis on tingitud sellest, et ei tunnustata nende inimeste puudestaatust ning teistes liikmesriikides väljastatud puudestaatust tõendavaid ametlikke dokumente ja parkimisõigusi.

(21) Selleks, et puuetega inimesed saaksid lühikeseks ajaks teise liikmesriiki reisides või seda külastades hõlpsamini kasutada õigust saada eritingimusi või eeliskohtlemist, mida pakuvad eraettevõtjad või avaliku sektori asutused, ilma kodakondsuse alusel diskrimineerimiseta ja samadel alustel kui puuetega inimesed asjaomases liikmesriigis, ning selleks, et hõlbustada transpordi ning puuetega inimestele mõeldud parkimistingimuste ja -rajatiste kasutamist samadel alustel kui selles liikmesriigis, on vaja kehtestada raamistik, eeskirjad ja ühtsed tingimused, sealhulgas ühtne

---

14 Vt ka ELi puudega isiku kaarti ja sellega seotud hüvesid käsitleva katsemeetme rakendamise hindamise uuringu lõpparuanne, mis avaldati 2021. aasta mais https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4adbe538-0a02-11ec-b5d3-01aa75ed71a1/language-en.

15 Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (EÜT L 167, 12.6.1998, lk 25), mida on kohandatud nõukogu 3. märtsi 2008. aasta soovitusega seoses Bulgaaria Vabariigi, Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Sloveenia Vabariigi ja Slovakkia Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

standardnäidis, Euroopa puudega isiku kaardi kui tunnustatud puudestaatuse tõendi jaoks ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi jaoks, mis tõendab nende tunnustatud õigust kasutada puuetega inimestele mõeldud parkimistingimusi ja -rajatisi.

(22) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vastastikune tunnustamine peaks võimaldama ja tagama liikmesriigis tunnustatud puudestaatusega puuetega inimestele juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele, mida pakuvad eraettevõtjad või avaliku sektori asutused paljude teenuste, tegevuste ja rajatiste puhul, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest, samuti peaks see tagama puuetega inimeste juurdepääsu neile ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele võrdsetel tingimustel nendega, mis on ette nähtud vastuvõtva riigi pädevate asutuste väljastatud riiklike tõendite, puudega isiku kaartide või muude puudestaatust tõendavate ametlike dokumentide ja puudega isiku parkimiskaartidega.

(23) Lisaks parkimistingimustele ja -rajatistele hõlmavad käesolevas direktiivis käsitletud teenused, tegevused ja rajatised mitmesuguseid avaliku sektori asutuste või eraettevõtjate poolt kas kohustuslikus korras (riiklike/kohalike eeskirjade või juriidiliste kohustuste alusel), kuid sageli ka vabatahtlikkuse alusel (eelkõige eraettevõtjate poolt) osutatavaid pidevalt muutuvaid tegevusi, sealhulgas tegevusi, mida ei osutata tasu eest, mitmesugustes valdkondades, nagu kultuur, vaba aja veetmine, turism, sport, avalik ja eratransport, haridus.

(24) Eritingimuste või eeliskohtlemise näited on tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid, tasuliste teede/sildade/tunnelite vähendatud tasud või kasutusmaksud, eelisjuurdepääs, parkides ja muudes avalikes kohtades ettenähtud istekohad, juurdepääsetavad istekohad kultuuri- või avalikel üritustel, isiklik abi, abiloomad, abistamine rannas vette minekul, tugi (nt punktkirja, audiogiidide, viipekeelse tõlke kättesaadavus), abivahendite või abi pakkumine, ratastooli laenutamine, ujuva ratastooli laenutamine, kättesaadavas vormingus turismiteabe olemasolu, skuutri kasutamine teedel või ratastooli kasutamine jalgrattaradadel, ilma et seejuures peaks trahvi maksma jne. Parkimistingimused ja -rajatised hõlmavad laiendatud või reserveeritud parkimiskohti. Reisijateveoteenuste puhul võivad lisaks puuetega inimestele mõeldud eritingimustele või eeliskohtlemisele ja riiklike õigusnormide või tavade kohaselt reisida abiloomad, isiklikud abistajad või muud puudega isikuid (või piiratud liikumisvõimega isikuid) saatvad või abistavad isikud tasuta või istuda, kui see on teostatav, puudega isiku kõrval.

(25) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamine liikmesriigis määratakse kindlaks käesoleva direktiiviga koos selles liikmesriigis kohaldatavate menetluste ja pädevustega puuetega inimeste puudestaatuse ja parkimisõiguste hindamiseks ja tunnustamiseks.

(26) Lisaks füüsilisele vormingule peaksid liikmesriigid ette nägema digitaalse kaardi, kui selle vorming ja tehnilised kirjeldused on pärast komisjoni ettepanekut kehtestatud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega. Selline ettepanek peaks tuginema kogemustele, mis on saadud Euroopa tasandil tehtud ja käimasolevast tööst tõendite ja dokumentide digiteerimise valdkonnas, näiteks määruse (EL) 2021/953 alusel loodud ELi digitaalne COVID-tõend, ning võimaldama Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi kasutamist Euroopa digiidentiteedikukru abil[16]. Puuetega inimestele tuleks anda võimalus kasutada kas digitaalset või füüsilist kaarti või mõlemat.

[16] COM(2021) 281 final.

(27) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamine puuetega inimestele hõlmab isikuandmete, sealhulgas eelkõige kaardi omaniku puudestaatusega seotud andmete töötlemist; nimetatud andmed kujutavad endast terviseandmeid määruse (EL) 2016/679[17] artikli 4 punkti 15 tähenduses ja kuuluvad kõnealuse määruse artikli 9 tähenduses isikuandmete eriliiki. Igasugune käesoleva direktiivi kontekstis toimuv isikuandmete töötlemine peab olema kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega, eelkõige määrusega (EL) 2016/679. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel peaksid liikmesriigid tagama, et siseriiklikud õigusaktid sisaldavad asjakohaseid kaitsemeetmeid, mida kohaldatakse isikuandmete, eelkõige isikuandmete eriliikide töötlemise suhtes. Liikmesriigid peaksid ühtlasi tagama käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse.

(28) Liikmesriik, kes vastutab Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise eest, peaks olema see liikmesriik, kus isik Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 883/2004[18] ja (EÜ) nr 987/2009[19] tähenduses tavaliselt elab ning kus ta sai oma puudestaatuse kohta hinnangu. Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikel peaks olema võimalik kasutada neid kaarte mis tahes muus liikmesriigis viibimise ajal.

(29) Tagamaks, et puuetega töötajad saavad tõhusalt kasutada oma vaba liikumise õigust ning nautida ka liikmesriikide pakutavaid teenuseid, tegevusi ja rajatisi, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest, peaksid Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart olema kättesaadavad ka töötajatele, kes reisivad teise liikmesriiki või külastavad seda tööalasel eesmärgil.

(30) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vastastikuse tunnustamise kavandatav raamistik ei mõjuta liikmesriigi pädevust hinnata ja tunnustada puudestaatust ning kehtestada eritingimusi, nagu puuetega inimeste ja/või neid saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine. See ei kata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/38/EÜ[20] artikli 24 lõikega 2 hõlmatud sotsiaalkindlustushüvitisi, sotsiaalkaitset ega sotsiaalabi.

(31) Selleks et suurendada teadlikkust ja võimaldada juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele teise liikmesriiki reisides või seda külastades, tuleks kogu asjakohane teave tingimuste, eeskirjade, tavade ja menetluste kohta, mida kohaldatakse Euroopa puudega isiku kaardi ja/või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi saamiseks ja kasutamiseks, teha üldsusele kättesaadavaks selgel, terviklikul ja kasutajasõbralikul viisil ning puuetega inimestele juurdepääsetavas vormingus, järgides direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenustele kehtestatud

---

17 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

18 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

19 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT L 284, 30.10.2009, lk 1).

20 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

asjakohaseid ligipääsetavusnõudeid. Eraettevõtjad või avaliku sektori asutused, kes pakuvad puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist, peaksid tegema sellise teabe puuetega inimestele avalikult kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja juurdepääsetaval kujul, järgides direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenustele kehtestatud asjakohaseid ligipääsetavusnõudeid.

(32) Liikmesriigid peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et vältida Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamisel võltsimise või pettuse ohtu, ning võitlema aktiivselt nende kaartide petturliku kasutamise ja võltsimise vastu.

(33) Selleks et tagada käesoleva direktiivi nõuetekohane kohaldamine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada direktiivi, millega kehtestatakse Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi digitaalne vorming, ning muuta I ja II lisa, et kohandada standardvormi ühtseid elemente, kohandada vormingut tehnika arenguga, vältida võltsimist ja pettust ning tagada koostalitlusvõime.

(34) Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et kehtestada ühtsed tehnilised kirjeldused, milles täpsustatakse Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vastavaid vorminguid, nende vastavaid turva- ja digielemente ning koostalitlusvõime küsimusi. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[21].

(35) Liikmesriigid peaksid tagama, et käesoleva direktiivi täitmise tagamiseks on olemas piisavad ja tõhusad vahendid, ning seetõttu peaksid nad kehtestama asjakohased õiguskaitsevahendid, sealhulgas nõuete täitmise kontroll ning haldus- ja kohtumenetlused, tagamaks, et puuetega inimesed, neid saatvad või abistavad isikud, sealhulgas isiklik(ud) abistaja(d), samuti avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud ühendused, organisatsioonid või muud juriidilised isikud, kellel on õigustatud huvi, võivad siseriikliku õiguse alusel võtta puudega isiku nimel meetmeid.

(36) Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid ning nägema ette mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste rikkumise või täitmata jätmise korral, mis on seotud direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate õigustega. Sellised karistused võivad hõlmata haldus- ja rahalisi karistusi, nagu trahvid või hüvitise maksmine, ning muud liiki karistusi.

(37) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige on käesoleva direktiivi eesmärk tagada, et täielikult austataks puuetega inimeste õigusi saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane lõimimine ning osalemine ühiskonnaelus, ning edendada harta artikli 26 kohaldamist.

(38) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt parandada puuetega inimeste võimalusi reisida teise liikmesriiki või seda külastada, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda eeskirjade ja ühtsete tingimustega raamistiku loomise meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

[21] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse:

(a) eeskirjad, millega reguleeritakse puudestaatust tõendava Euroopa puudega isiku kaardi väljastamist ning õigust puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele tõendava Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamist, et hõlbustada puuetega inimeste lühiajalist viibimist muus kui nende elukohaliikmesriigis, võimaldades neile juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele seoses teenuste, tegevuste või rajatistega, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest, ning parkimistingimustele ja -rajatistele, mida pakutakse või mis on ette nähtud puuetega inimestele või neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas nende isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele;

(b) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi ühtsed näidised.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse parkimistingimuste ja -rajatiste ning kõigi olukordade suhtes, kus eraettevõtjad või avaliku sektori asutused pakuvad puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist seoses juurdepääsuga järgmistele teenustele, tegevustele ja rajatistele:

   – teenused ELi toimimise lepingu artikli 57 tähenduses,

   – reisijateveoteenused,

   – muud tegevused ja rajatised, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmise suhtes:

   (a) määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 kohased sotsiaalkindlustushüvitised;

   (b) spetsiaalsed osamakselised või mitteosamakselised rahalised või mitterahalised hüvitised sotsiaalkindlustuse, sotsiaalkaitse või tööhõive valdkonnas;

   (c) direktiivi 2004/38/EÜ artikli 24 lõikega 2 hõlmatud sotsiaalabi.

3. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide pädevust määrata kindlaks puudestaatuse hindamise ja tunnustamise tingimused või tingimused, mille alusel antakse õigus puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele. Direktiiv ei mõjuta liikmesriikide pädevust väljastada puuetega inimestele täiendavalt riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil tõendit, puudega isiku kaarti või mis tahes muud ametlikku dokumenti.

4. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide pädevust tagada puuetega inimestele ja, kui see on ette nähtud, neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas nende isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, erisoodustusi või konkreetseid soodustingimusi, nagu tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine, ega liikmesriikide pädevust nende tagamist nõuda.

5. Käesolev direktiiv ei piira õigusi, mida puuetega inimesed või neid saatev või abistav isik / neid saatvad või abistavad isikud, sealhulgas nende isiklik(ud) abistaja(d), võivad tuletada muudest liidu õiguse või liidu õigust rakendavate siseriiklike õigusaktide sätetest, sealhulgas nendest, millega tagatakse erisoodustused, eritingimused või eeliskohtlemine.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

(a) „liidu kodanik“ – isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus;

(b) „liidu kodaniku pereliige“ – liidu õigusnormide kohaselt vaba liikumise õigust kasutava liidu kodaniku pereliige, olenemata kodakondsusest;

(c) „puuetega inimesed“ – isikud, kellel on pikaajaline füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline kahjustus, mis koostoimel mitmesuguste takistustega võib tõkestada nende täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel;

(d) „isiklik abistaja“ – isik, kes saadab või abistab puuetega inimesi ning keda tunnustatakse sellena vastavalt siseriiklikele õigusaktidele või tavadele;

(e) „eritingimused või eeliskohtlemine“ – konkreetsed, sealhulgas rahaliste tingimustega seotud tingimused, või abi ja toetusega seotud erikohtlemine, nagu tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid, eelisjuurdepääs, mida pakutakse puuetega inimestele ja/või, kui see on kohaldatav, neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele või abiloomadele, keda tunnustatakse sellistena siseriiklike õigusaktide või tavade kohaselt, olenemata sellest, kas eritingimusi ja eeliskohtlemist pakutakse vabatahtlikkuse alusel või need on kehtestatud õiguslike kohustustega;

(f) „parkimistingimused ja -rajatised“ – mis tahes parkimiskoht, mis on ette nähtud puuetega inimestele üldiselt, samuti sellega seotud parkimissoodustused või soodustingimused puuetega inimestele, nagu tasuta parkimine, vähendatud tariifid, vähendatud tasud või kasutusmaksud tasuliste teede/sildade/tunnelite või laiendatud parkimiskohtade eest, olenemata sellest, kas neid pakutakse vabatahtlikkuse alusel või need on kehtestatud õiguslike kohustustega.

Artikkel 4

Soodustatud isikud

Käesolevat direktiivi kohaldatakse:

(a) liidu kodanike ja nende pereliikmete suhtes, kelle puudestaatust on elukohaliikmesriigi pädevad asutused tunnustanud tõendi, kaardi või muu ametliku dokumendiga, mis on välja antud vastavalt riigi pädevustele, tavadele

ja menetlustele, ning, kui see on kohaldatav, neid saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate suhtes;

(b) liidu kodanike ja nende pereliikmete suhtes, kelle õigust puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele tunnustatakse nende elukohaliikmesriigis parkimiskaardi või muu dokumendi abil, mis on välja antud vastavalt riigi pädevustele, tavadele ja menetlustele, ning, kui see on kohaldatav, neid saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate suhtes.

Artikkel 5

Võrdne juurdepääs puuetega inimestele mõeldud eritingimustele või eeliskohtlemisele ning parkimistingimustele ja -rajatistele

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku kaardi omanikele, kes reisivad liikmesriiki või külastavad liikmesriiki, mille elanikud nad ei ole, antakse juurdepääs artikli 2 lõikes 1 osutatud teenuste, tegevuste ja rajatistega seotud eritingimustele või eeliskohtlemisele võrdsetel tingimustel nendega, mis on ette nähtud puuetega inimestele, kellel on puudetunnistus, puudega isiku kaart või mis tahes muu ametlik dokument, mis kinnitab nende puudestaatust selles liikmesriigis.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikele, kes reisivad liikmesriiki või külastavad liikmesriiki, mille elanikud nad ei ole, antakse juurdepääs puuetega inimestele mõeldud parkimistingimustele ja -rajatistele võrdsetel tingimustel nendega, mis on selles liikmesriigis ette nähtud seal välja antud parkimiskaartide omanikele.
3. Kui käesoleva direktiivi asjakohastes sätetes või muudes liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed selle tagamiseks, et:

   (a) kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eritingimused või eeliskohtlemine hõlmavad soodustingimusi puuetega inimesi saatva(te)le või neid abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, või konkreetseid tingimusi abiloomadele, tagatakse need soodus- või eritingimused neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele või abiloomadele, võrdsetel tingimustel Euroopa puudega isiku kaardi omanikuga;

   (b) kui käesoleva artikli lõikes 2 osutatud parkimistingimused ja -rajatised hõlmavad soodustingimusi puuetega inimesi saatva(te)le või neid abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, tagatakse need soodustingimused neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, võrdsetel tingimustel Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikuga.

II PEATÜKK

EUROOPA PUUDEGA ISIKU KAART JA EUROOPA PUUDEGA ISIKU PARKIMISKAART

Artikkel 6

Euroopa puudega isiku kaardi vorm, vastastikune tunnustamine, väljastamine ja kehtivus

1. Iga liikmesriik võtab kasutusele Euroopa puudega isiku kaardi, järgides I lisas sätestatud ühtset standardvormi. Liikmesriigid võtavad füüsilistel kaartidel kasutusele digielemendid, kasutades Euroopa puudega isiku kaardi puhul elektroonilisi vahendeid pettuste ennetamiseks, niipea kui komisjon on artiklis 8 osutatud tehnilises kirjelduses kehtestanud I lisas osutatud digielemente käsitlevad nõuded. Digitaalne andmekandja ei tohi sisaldada rohkem isikuandmeid kui I lisas Euroopa puudega isiku kaardi jaoks ette nähtud andmed.

2. Liikmesriikide väljastatud Euroopa puudega isiku kaarte tunnustatakse vastastikku kõigis liikmesriikides.

3. Liikmesriikide pädevad asutused väljastavad, pikendavad või tühistavad Euroopa puudega isiku kaardi kooskõlas oma siseriiklike eeskirjade, menetluste ja tavadega. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Euroopa puudega isiku kaardi väljastamise eest vastutavat pädevat asutust loetakse määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 7 osutatud vastutavaks töötlejaks ning ta vastutab isikuandmete töötlemise eest. Koostöö väliste teenusepakkujatega ei välista liidu või liikmesriigi õigusest tulenevat liikmesriigi vastutust isikuandmetega seotud kohustuste rikkumise eest.

4. Euroopa puudega isiku kaardi väljastab või seda pikendab elukohaliikmesriik otse või puudega isiku taotluse alusel. See väljastatakse ja seda uuendatakse sama ajavahemiku jooksul, mis on sätestatud kohaldatavates siseriiklikes õigusaktides puudetunnistuste, puudega isiku kaartide või puudega isiku puudestaatust tõendavate muude ametlike dokumentide väljastamiseks.

5. Euroopa puudega isiku kaart väljastatakse füüsilise kaardina ja seda täiendatakse digitaalse vorminguga pärast lõikes 7 osutatud delegeeritud õigusaktide vastuvõtmist. Puuetega inimestele antakse võimalus kasutada kas digitaalset või füüsilist kaarti või mõlemat.

6. Liikmesriigi väljastatav Euroopa puudega isiku kaart peab kehtima vähemalt sama kaua kui pikima kehtivusajaga puudetunnistus, puudega isiku kaart või mis tahes muu puudestaatust tunnustav ametlik dokument, mille on asjaomasele isikule väljastanud liikmesriigi pädev asutus oma territooriumil.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 11 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, et kehtestada Euroopa puudega isiku kaardi digitaalne vorming ja tagada koostalitlusvõime, ning õigus muuta I lisa, et muuta standardvormi ühtseid elemente, kohandada vormingut tehnika arenguga, võtta kasutusele digielemente, et vältida võltsimist ja pettust, tegeleda kuritarvitamise või väärkasutusega ning tagada koostalitlusvõime.

Artikkel 7

Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vorm, vastastikune tunnustamine, väljastamine ja kehtivus

1. Iga liikmesriik võtab kasutusele Euroopa puudega isiku parkimiskaardi, järgides II lisas sätestatud ühtset standardvormi. Liikmesriigid võtavad füüsilistel kaartidel kasutusele digielemendid, kasutades Euroopa puudega isiku parkimiskaardi puhul

elektroonilisi vahendeid pettuste ennetamiseks, niipea kui komisjon on artiklis 8 osutatud tehnilises kirjelduses kehtestanud II lisas osutatud digielemente käsitlevad nõuded. Digitaalne andmekandja ei tohi sisaldada rohkem isikuandmeid kui II lisas Euroopa puudega isiku parkimiskaardi jaoks ette nähtud andmed.

2. Liikmesriikide väljastatud Euroopa puudega isiku parkimiskaarte tunnustatakse vastastikku kõigis liikmesriikides.

3. Liikmesriikide pädevad asutused väljastavad, pikendavad või tühistavad Euroopa puudega isiku parkimiskaarte kooskõlas oma siseriiklike eeskirjade, menetluste ja tavadega. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud isikuandmete turvalisuse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise eest vastutavat pädevat asutust loetakse määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 7 osutatud vastutavaks töötlejaks ning ta vastutab isikuandmete töötlemise eest. Koostöö väliste teenusepakkujatega ei välista liidu või liikmesriigi õigusest tulenevat liikmesriigi vastutust isikuandmetega seotud kohustuste rikkumise eest.

4. Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastab või seda pikendab elukohaliikmesriik puudega isiku taotluse alusel. See väljastatakse või seda uuendatakse mõistliku aja jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast, kuid mitte rohkem kui 60 päeva jooksul.

5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku parkimiskaart asendab hiljemalt pp/kk/aa [*käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäev*] kõik olemasolevad kehtivad parkimiskaardid, mis on väljastatud riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil kooskõlas nõukogu soovitusega puuetega inimeste parkimiskaardi kohta[22].

6. Euroopa puudega isiku parkimiskaart väljastatakse ja seda uuendatakse füüsilise kaardina ning täiendatakse digitaalse vorminguga pärast lõikes 7 osutatud delegeeritud õigusaktide vastuvõtmist. Puuetega inimestele antakse võimalus kasutada kas digitaalset või füüsilist kaarti või mõlemat.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 11 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, et kehtestada Euroopa puudega isiku parkimiskaardi digitaalne vorming ja tagada koostalitlusvõime, sealhulgas digivahendite arendamise ja kasutuselevõtu kaudu, ning õigus muuta II lisa, et muuta standardvormi ühtseid elemente, kohandada vormingut tehnika arenguga, ennetada võltsimist ja pettust, tegeleda kuritarvitamise või väärkasutusega ning tagada koostalitlusvõime, sealhulgas digivahendite arendamise ja kasutuselevõtu kaudu.

III PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 8

Ühtsed tehnilised kirjeldused

[22] Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus 98/376/EÜ (EÜT L 167/25, 12.6.1998), mida on kohandatud nõukogu 3. märtsi 2008. aasta soovitusega seoses Bulgaaria Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Leedu Vabariigi, Läti Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Slovakkia Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Tšehhi Vabariigi ja Ungari Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ühtsed tehnilised kirjeldused, et täpsustada Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vorminguid, nende vastavat turvaelemente ja tehnika tasemele vastavaid digielemente, sealhulgas nende konkreetset vormingut ja neis sisalduvaid andmeid, kaasa arvatud asjakohaseid isikuandmete turvameetmeid, ning koostalitlusvõimega seotud küsimusi, nagu ELi ühtsed rakendused füüsiliste kaartide digielementides sisalduvate andmete lugemiseks elektrooniliste vahendite abil, millega ennetada pettusi; samuti selleks, et määrata kindlaks digitaalse kaardi andmekandja tehnilised kirjeldused sellistes küsimustes nagu kaartide kehtivuse ja numbri kontrollimine, nende ehtsuse kontrollimine, võltsimise ja pettuse ärahoidmine, kaartide lugemine liikmesriikide vahel ja nende kasutamine Euroopa digiidentiteedikukrus, ning selleks, et tagada puuetega inimestele juurdepääs kaardil olevatele andmetele.

2. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 12 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 9

Järelevalve, nõuetele vastavus, teabe kättesaadavus ja teadlikkuse suurendamine

1. Liikmesriigid teevad Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise, pikendamise või kehtetuks tunnistamise tingimused ja eeskirjad, tavad ja menetlused avalikult kättesaadavaks ligipääsetavas vormingus, sealhulgas digitaalses vormingus, ning taotluse korral puuetega inimeste nõutud abistavas vormingus.

2. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et suurendada üldsuse teadlikkust ja teavitada puuetega inimesi, sealhulgas ligipääsetavatel viisidel, Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi olemasolust ning nende saamise, kasutamise ja uuendamise tingimustest.

3. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et vältida võltsimise või pettuse riski, ning võitlevad aktiivselt Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi petturliku kasutamise ja võltsimise vastu.

4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikud tagastavad oma kaardid pädevale asutusele, kui nende väljastamise tingimused ei ole enam täidetud.

5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et teise liikmesriigi väljastatud kaartide kuritarvitamise või väärkasutamise juhtumitest nende territooriumil teavitatakse selle liikmesriigi pädevaid asutusi, kes Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastas. Kaardi väljastanud liikmesriik tagab asjakohased järelmeetmed kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga.

6. Liikmesriigid kontrollivad Euroopa puudega isiku kaardist või Euroopa puudega isiku parkimiskaardist tulenevate kohustuste täitmist ning neid kaarte omavate puuetega inimeste ja neid saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate vastavate õiguste järgimist.

7. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teave tehakse tasuta kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja kergesti kättesaadaval viisil, sealhulgas eraettevõtjate või avaliku sektori asutuste ametliku veebisaidi kaudu, kui see on

olemas, või muude sobivate vahendite abil kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenuste suhtes kehtestatud asjakohaste ligipääsetavusnõuetega.

Artikkel 10

Pädevad asutused

Liikmesriigid teavitavad komisjoni hiljemalt pp/kk/aa [*kuue kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist*] pädevatest asutustest, kelle nad on määranud Euroopa puudega isiku kaarti ja Euroopa puudega isiku parkimiskaarti väljastama, pikendama ja tühistama.

IV PEATÜKK

DELEGEERITUD VOLITUSED JA RAKENDAMISVOLITUSED

Artikkel 11

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 6 lõikes 7 ja artikli 7 lõikes 7 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [*käesoleva direktiivi jõustumise kuupäevast*].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 6 lõikes 7 ja artikli 7 lõikes 7 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 6 lõike 7 ja artikli 7 lõike 7 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 12

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. See komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

V PEATÜKK
LÕPPSÄTTED

Artikkel 13

Täitmise tagamine

1. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi täitmise tagamiseks vajalike piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu.

2. Lõikes 1 osutatud vahendid peavad sisaldama järgmist:

   (a) sätted, mille kohaselt puuetega inimesed võivad siseriikliku õiguse alusel pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kui rikutakse käesolevast direktiivist ja seda rakendavatest siseriiklikest sätetest tulenevaid õigusi;

   (b) sätted, mille kohaselt avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud ühingud, organisatsioonid või muud juriidilised isikud, kellel on õigustatud huvi tagada käesoleva direktiivi sätete järgimine, võivad kooskõlas liikmesriigi õiguse ja menetlustega pöörduda kohtusse või pädevate haldusasutuste poole ning puudega isiku nõusolekul esineda tema nimel või tema toetuseks kohtu- või haldusmenetluses, mis toimub käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eesmärgil.

Artikkel 14

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike sätete rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste sätete rakendamine.

2. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning nendega peavad kaasnema tõhusad parandusmeetmed.

3. Liikmesriigid teatavad nendest sätetest komisjonile hiljemalt pp/kk/aa *[ülevõtmise kuupäev]* ja viivitamata nende hilisematest muudatustest.

Artikkel 15

Teabe kättesaadavus

1. Liikmesriigid tagavad, et eraettevõtjad ja avaliku sektori asutused teevad teabe artikli 5 kohaste eritingimuste või eeliskohtlemise kohta üldsusele ligipääsetaval kujul kättesaadavaks.

2. Liikmesriigid julgustavad eraettevõtjaid ja avaliku sektori asutusi pakkuma puuetega inimestele vabatahtlikult eritingimusi või eeliskohtlemist.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teave tehakse tasuta kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja kergesti kättesaadaval viisil, sealhulgas eraettevõtjate või avaliku sektori asutuste ametliku veebisaidi kaudu, kui see on olemas, või muude sobivate vahendite abil kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenuste suhtes kehtestatud asjakohaste ligipääsetavusnõuetega.

Artikkel 16

Aruandlus ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab hiljemalt pp/kk/aa [*kolm aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäeva*] ja seejärel iga viie aasta tagant Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.
2. Aruandes käsitletakse muu hulgas sotsiaalset ja majanduslikku arengut silmas pidades Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi kasutamist, et hinnata käesoleva direktiivi läbivaatamise vajadust.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile viimase taotlusel ja õigeaegselt kogu vajaliku teabe, et komisjon saaks sellise aruande koostada.
4. Komisjoni aruandes võetakse arvesse puuetega inimeste, majanduslike sidusrühmade ning asjaomaste vabaühenduste, sealhulgas puuetega inimesi esindavate organisatsioonide seisukohti.

Artikkel 17

Nõukogu soovituse 98/376/EÜ aegumine

Nõukogu soovitus 98/376/EÜ aegub alates pp/kk/aa *[käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäev]* ja selle kohaldamine lõpetatakse alates nimetatud kuupäevast.

Artikkel 18

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt pp/kk/aa [*18 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist*]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.
2. Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates pp/kk/aa [*30 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist*].
3. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 19

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 20

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*

FINANTSSELGITUS

Sisukord

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK 3
1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus 3
1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad 3
1.3. Ettepanek/algatus käsitleb 3
1.4. Eesmärgid 3
1.4.1. Üldeesmärgid 3
1.4.2. Erieesmärgid 3
1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju 4
1.4.4. Tulemusnäitajad 4
1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused 4
1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava 4
1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud. .. 4
1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid 5
1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega 6
1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang 6
1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju 7
1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid 7
2. HALDUSMEETMED 8
2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid 8
2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id) 8
2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus 8
2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta 8
2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal) 8
2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed 8
3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU 9
3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub 9

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele 10
3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade 10
3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund 13
3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade 14
3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga 1
3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus 1

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Puuetega inimeste õigused

Puuetega inimeste juurdepääs teenustele, reisijateveoteenustele, tegevustele ja rajatistele

Puuetega inimeste vaba liikumine

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☐ **uut meedet**

☐ **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**[59]

☐ **olemasoleva meetme pikendamist**

☒ **ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Ettepaneku üldeesmärk on puudestaatuse vastastikuse tunnustamisega hõlbustada Euroopa puudega isiku kaardi ja/või parkimiskaardi omanike vaba liikumist teise liikmesriigi külastamisel või sinna reisimisel ning anda puuetega inimestele ELis juurdepääs teenustele, tegevustele ja rajatistele või puuetega inimestele ette nähtud parkimistingimustele ja -rajatistele võrdsetel tingimustel nendega, mida pakutakse puuetega inimestele asjaomases liikmesriigis.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1. Ettepaneku eesmärk on tagada Euroopa puudega isiku kaardi omanikele liikmesriigis, mida nad külastavad või kuhu nad reisivad, võrdsetel tingimustel juurdepääs mis tahes soodustingimustele või eeliskohtlemisele seoses puuetega inimestele pakutavate teenuste, tegevuste ja rajatistega.

Erieesmärk nr 2. Ettepaneku eesmärk on tagada Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikele liikmesriigis, mida nad külastavad või kuhu nad reisivad, võrdsetel tingimustel juurdepääs puuetega inimestele pakutavatele või neile ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele.

[59] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Rohkem puuetega inimesi saab teisi liikmesriike külastades või sinna reisides kasu puuetega inimestele pakutavatest eritingimustest ja/või eeliskohtlemisest seoses teenuste, tegevuste ja rajatistega; rohkem puuetega inimesi saab teisi liikmesriike külastades või sinna reisides kasutada parkimistingimusi ja -rajatisi, mida pakutakse puuetega inimestele või mis on neile ette nähtud; rohkem puuetega inimesi reisib teistesse liikmesriikidesse või külastab neid.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Direktiivi selleks ajaks üle võtnud liikmesriikide arv Liikmesriikide väljastatud Euroopa puudega isiku kaartide arv Liikmesriikide väljastatud Euroopa puudega isiku parkimiskaartide arv

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Peamine lühiperspektiivis täidetav nõue on, et kaasseadusandjad jõuaksid seadusandliku ettepaneku suhtes kokkuleppele 2024. aasta jooksul. Ettepanek sisaldab [18-kuulist tähtaega] vastuvõetud õigusakti ülevõtmiseks liikmesriikides. Ettepanekuga nähakse ette ka delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vastuvõtmine.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi meetmed on vajalikud ja põhjendatud puuetega inimeste vaba liikumise hõlbustamiseks, et neil oleks teenuste, tegevuste ja rajatiste ning parkimistingimuste ja -rajatiste puhul juurdepääs eritingimustele ja/või eeliskohtlemisele kõigis liikmesriikides võrdsetel alustel külastatava riigi elanikega, ning et parandada seeläbi teenuste, tegevuse ja rajatiste ühtse turu toimimist ELi tasandil. Kindlakstehtud probleemil on piiriülene mõõde ja liikmesriigid üksi ei suuda seda lahendada. Alates puuetega inimestele mõeldud ELi parkimiskaardi kasutuselevõtust 1998. aastal on liikmesriigid lisanud konkreetseid riigisiseseid täiendusi või ELi parkimiskaardi näidisest kõrvale kaldunud, mistõttu on liikmesriikides kasutusel mitmesugused kaardid. Ka on liikmesriikidel olnud probleeme kaartide võltsimise ja

pettustega. Lisaks ei ole nõukogu soovitust ajakohastatud, et võtta arvesse tehnoloogia ja digitaliseerimise arengut.

Kuigi ELi puudega isiku kaardi katseprojekt oli kaheksas osalevas liikmesriigis tulemuslik, puudus sellel laiem kogu ELi hõlmav mõõde, mis tekitas eri liikmesriikides reisivatele ja neid külastavatele puuetega inimestele märkimisväärset ebakindlust ja nende ebavõrdset kohtlemist. Kuna katseprojektis kasutatud kaart ja selle näidis on vabatahtlikud, tekivad aja jooksul tõenäoliselt samad lahknevusprobleemid nagu parkimiskaardi puhul.

Vajadus ELi meetmete järele on otseselt seotud reisimise piiriülese olemusega ja sellega seotud probleemidega, millega ELis reisivad puuetega inimesed silmitsi seisavad, mistõttu on vaja tagada liikmesriikide vahel asjakohane koordineeritud lähenemisviis, et võimaldada oma riigi elanikega võrdsetel alustel juurdepääs teenuste puhul pakutavatele soodustingimustele. Seega, kui EL ei sekkuks, siis praegused liikmesriikide puudega isiku kaartide erinevused suureneksid, mistõttu säiliks puuetega inimeste erinev kohtlemine liikmesriikides ja sellega kaasnev ebakindlus (sealhulgas õiguslik ebakindlus), mis mõjutaks negatiivselt nende vaba liikumise õiguse kasutamist.

ELi meetmed annavad lisaväärtust, kuna võetakse kasutusele vastastikku tunnustatud vahend (Euroopa puudega isiku kaart), mis hõlbustab puuetega inimeste vaba liikumist ELis ja nende võrdset kohtlemist teenustele, tegevustele ja rajatistele juurdepääsul, võrreldes puuetega kohalike elanikega igas liikmesriigis. ELi puudega isiku kaardi katseprojekti hindamisuuringust nähtus, et kaheksas projektis osalenud liikmesriigis on ELi meede võimaldanud puudestaatust vastastikku tunnustada, mida liikmesriigid üksi ei oleks saavutanud. Sellega seoses aitas Euroopa Komisjoni sekkumine kaasa Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020 rakendamisele.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Euroopa puudega isiku kaart põhineb kahel juba olemasoleval vahendil: ELi parkimiskaart puuetega inimestele ja ELi puudega isiku kaardi katseprojekt. **ELi parkimiskaart puuetega inimestele** loodi nõukogu soovitusega 98/376/EÜ ja seda muudeti 2008. aastal. Sellega nähti ette ELi parkimiskaardi standardmudel, et tagada selle vastastikune tunnustamine kõigis liikmesriikides ja hõlbustada seega puuetega inimeste vaba liikumist autoga. Vaatamata ELi parkimiskaardi positiivsele rollile on kasutajatel selle kasutamisega probleeme. Aastatel 2018–2022 esitati SOLVITi platvormil ELi parkimiskaardi kohta ligikaudu 260 päringut. Nendes kaebustes käsitleti peamiselt ebakindlust seoses õigustega, mille kaart annab puuetega inimestele teistesse liikmesriikidesse reisimisel (ligikaudu 30 % juhtudest), samuti käsitleti ELi näidise alusel väljastatud riiklike parkimiskaartide vastastikust tunnustamist (ligikaudu 25 % juhtudest) ning isegi ELi parkimiskaardi esitamisel saadud trahvide põhjendusi (ligikaudu 12 % juhtudest).

ELi puudega isiku kaardi katseprojekt, mis toimus pärast ELi kodakondsust käsitlevat 2013. aasta aruannet, viidi aastatel 2016–2018 ellu kaheksas liikmesriigis (Belgia, Eesti, Itaalia, Küpros, Malta, Rumeenia, Sloveenia, ja Soome) ning kaart jäi püsima ka pärast projekti lõppu. Katseprojektiga nähti ette ühtne vorm kaardile, millega osalevad liikmesriigid tunnustavad vastastikku vabatahtlikult puudestaatust (mis on kehtestatud riiklike kriteeriumide ja eeskirjade kohaselt), et võimaldada juurdepääsu hüvedele ja teenustele kultuuri, vaba aja, spordi ja mõnes riigis ka transpordi valdkonnas. Kui meetmeid ei võeta, jääb nende riiklike puudega isiku

kaartide ja tunnistuste tunnustamine seoses soodustingimustega teenustele, tegevustele ja rajatistele juurdepääsul vabatahtlikuks ja piiratuks.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Ettepanek on kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba, puuetega inimeste õiguste strateegia ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. See on kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Käesoleva seadusandliku ettepaneku rakendamiseks on vaja korraldada koosolekuid liikmesriikidega selle ülevõtmise teemal ning delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vastuvõtmise teemal. Koosolekute korraldamiseks vajalikud kulud, st delegaatide sõidukulud, kaetakse Euroopa Sotsiaalfond+ tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni harust (otsene eelarve täitmine).

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ **Piiratud kestusega**

– ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

– ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

X **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise algusperiood hõlmab ajavahemikku 2023–2027,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid[60]

X **Otsene eelarve täitmine** komisjoni poolt

– X tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Jagatud eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

– *Kui märgitud on mitu eelarve täitmise viisi, esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Ettepaneku mõju eelarvele on piiratud ja seda saab nii töötajate kui ka assigneeringute osas täielikult katta mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027 juba olemasolevatest vahenditest, kuna on kindlaks tehtud ümberpaigutamisvõimalused.

Mõju on eeldatavalt väga väike ka pärast 2027. aastat ja seda võetakse 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku väljatöötamisel arvesse.

[60] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Komisjon esitab [*kolme aasta jooksul pärast direktiivi kohaldamise alguskuupäeva*] ja seejärel iga viie aasta tagant Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande direktiivi kohaldamise kohta.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Otsene eelarve täitmine on finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti a kohaselt eelistatav viis, kuna meetmeid rakendab Euroopa Komisjon, eelkõige hariduse ja kultuuri peadirektoraat (DG EMPL), kes tagab koordineerimise liikmesriikide ja erinevate sidusrühmadega.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Kontrollid on osa tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi sisekontrollisüsteemist. Nende uute tegevuste suhtes kohaldatakse sama lähenemisviisi riskide kindlakstegemiseks ja leevendamiseks.

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

Kontrollid on osa tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi sisekontrollisüsteemist. Kõnealuse uue tegevusega kaasnevad peadirektoraadi tasandil ebaolulised täiendavad kontrollikulud.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Komisjon tagab, et rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetavate meetme kohaldamisega, tõhusa kontrollimisega ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning juhul, kui tuvastatakse eeskirjade eiramine, tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega. Komisjon on volitatud korraldama käesoleva otsuse alusel kohapealseid kontrolle vastavalt nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) viib vajaduse korral läbi uurimisi, mida reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr 2b	Liigendatud/liigendamata[61]	EFTA riigid[62]	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid[63]	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
	07 02 04 00 – ESF+ EaSI haru	Liigendatud	JAH/	JAH	JAH	EI

61 Liigendatud = Liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

62 EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

63 Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

– X Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr	2b

DG: EMPL			Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**				**KOKKU**
•Tegevusassigneeringud											
Eelarverida[64] 07 02 04 00	Kulukohustused	(1a)			0,560	0,060					**0,620**
	Maksed	(2a)			0,060	0,310	0,250				**0,620**
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)									
	Maksed	(2b)									
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[65]											
DG EMPLi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3			0,560	0,060					**0,620**
	Maksed	= 2a + 2b +3			0,060	0,310	0,250				**0,620**

64 Eelarve ametliku liigenduse kohaselt.

65 Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

•Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)									
	Maksed	(5)									
•Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)									
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIGI 2b assigneeringud KOKKU**	Kulukohustused	= 4 + 6			0,560	0,060					**0,620**
	Maksed	= 5 + 6			0,060	0,310	0,250				**0,620**

<u>Juhul kui ettepanek/algatus mõjutab mitut rubriiki, tuleb eelmist punkti korrata</u>

•Tegevusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused	(4)									
	Maksed	(5)									
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)		(6)									
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE 1–6 assigneeringud KOKKU** (vajalikud vahendid)	Kulukohustused	= 4 + 6			0,560	0,060					**0,620**
	Maksed	= 5 + 6			0,060	0,310	0,250				**0,620**

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	**7**	„Halduskulud“

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas (Euroopa Liidu üldeelarve komisjoni jao täitmise sise-eeskirju käsitleva komisjoni otsuse 5. lisa), ja laadida see üles DECIDE'i talitustevaheliseks konsulteerimiseks.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta **2023**	Aasta **2024**	**2025**	**2026**	**2027**			**KOKKU**
DG: EMPL									
• Personalikulud		0,342	0,342	0,342	0,342	0,342			**1,710**
• Muud halduskulud									
DG EMPL **KOKKU**	Assigneeringud	0,342	0,342	0,342	0,342	0,342			**1,710**

Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU**	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0,342	0,342	0,342	0,342	0,342			**1,710**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**				**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU**	Kulukohustused	0,342	0,342	0,902	0,402	0,342				**2,330**
	Maksed	0,342	0,342	0,402	0,652	0,592				**2,330**

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid ⇩			Aasta **2023**		Aasta **2024**		Aasta **2025**		Aasta **2026**		Aasta **2027**						**KOKKU**	
			VÄLJUNDID															
	Väljundi liik[66]	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRGID nr 1 ja 2[67]																		
- Väljund	Liikmesriikidega peetud koosolekud						4	0,060	4	0,060									8	0,120
- Väljund	Riiklike ülevõtmismeetmete kontrollimine								1	0,250	1	0,250							2	0,500
Erieesmärk nr 1 kokku																				
KOKKU							4	0,060	5	0,310	1	0,250							10	0,620

66 Väljunditena käsitatakse tarnitavaid tooteid ja osutatavaid teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

67 Kavandatud tegevused toetavad mõlema erieesmärgi saavutamist.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist

– X Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2023	2024	2025	2026	2027			**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Personalikulud	0,342	0,342	0,342	0,342	0,342			**1,710**
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	0,342	0,342	0,342	0,342	0,342			**1,710**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7[68] välja jäävad kulud								
Personalikulud								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	ei kohaldata	ei kohaldata	ei kohaldata	ei kohaldata	ei kohaldata			ei kohaldata

KOKKU	0,342	0,342	0,342	0,342	0,342			**1,710**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

68 Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist

– X Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

		2023	2024	2025	2026	2027		
•Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)		2	2	2	2	2		
20 01 02 03 (delegatsioonides)								
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)								
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)								
Muud eelarveread (märkige)								
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)[69]								
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)								
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)								
XX 01 xx **yy zz** [70]	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)								
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)								
Muud eelarveread (märkige)								
KOKKU		**2**	**2**	**2**	**2**	**2**		

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama, ja/või paigutades töötajaid ümber peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Kaks ametnikku toetavad läbirääkimisi vastuvõtmisprotsessis, korraldavad koosolekuid liikmesriikidega ning koostavad vajaduse korral rakendusakte ja delegeeritud õigusakte.
Koosseisuvälised töötajad	

69 Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

70 Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiir (endised BA read).

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

– X on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

Vajalikud assigneeringud saab kavandada ESF+ eelarve otsese täitmise harust aastateks 2025–2027.

– ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.

Selgitage, mis on vajalik, märkides asjaomased rubriigid, eelarveread ja summad ning nimetades kasutatavad rahastamisvahendid.

– ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

Selgitage, mis on vajalik, märkides asjaomased rubriigid, eelarveread ja summad.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– ☐ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– X näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2025	2026	2027					Kokku
EMP riigid	Täidetakse hiljem	Täidetakse hiljem	Täidetakse hiljem					Täidetakse hiljem
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	Täidetakse hiljem	Täidetakse hiljem	Täidetakse hiljem					Täidetakse hiljem

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– X Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

  – ☐ omavahenditele

  – ☐ muudele tuludele

  – palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju[71]						
		Aasta **N**	Aasta **N + 1**	Aasta **N + 2**	Aasta **N + 3**	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel ….								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[71] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.